

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΝΑΥΤΙΚΩΝ
ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΒΑΝΤΩΝ

Πειραιάς, 17 Ιανουαρίου 2014
Αρ. Πρωτ.: 10022.1 /01/ 14

ΤΜΗΜΑ Β΄
(ΜΕΛΕΤΩΝ, ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ & ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ)

Ταχ. Δ/ση : Γρ. Λαμπράκη 150
Ταχ. Κώδικας : 18518 Πειραιάς
Πληροφορίες : Υπ/ρχος Λ.Σ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ι.
Τηλέφωνα : 210 4191303
FAX : 210 4191269
E-mail : hbmci@yen.gr

ΠΡΟΣ: ως ΠΙΝΑΚΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΘΕΜΑ : «Καταχώρηση δεδομένων “παρ’ ολίγο ατυχημάτων” (near misses), στην Ευρωπαϊκή Βάση Δεδομένων Ναυτικών Ατυχημάτων».

ΣΧΕΤ.: α) ΚΥΑ 4113.305/01/2013 (ΦΕΚ 1553 Β/2013).
β) Ν.4078/2012 (ΦΕΚ 179 Α/2012).
γ) Ν.4033/2011 (ΦΕΚ 264 Α/2011), όπως ισχύει.
δ) Κανονισμός ΕΚ 336/2006.

Στο πλαίσιο εφαρμογής των προβλεπομένων στο άρθρο 19 του (γ) σχετικού, η Υπηρεσία μας είναι υπεύθυνη για τη συλλογή και καταχώρηση δεδομένων ναυτικών ατυχημάτων και συμβάντων στη σχετική Ευρωπαϊκή Βάση (European Marine Casualty Information Platform – EMCIP), την οποία διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μέσω του εντεταλμένου οργάνου της, ήτοι του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια στη Ναυτιλία (European Maritime Safety Agency – EMSA), αλλά και τα Κράτη – Μέλη, μέσω των εθνικών τους οργανισμών. Η παροχή των δεδομένων, σύμφωνα με το άρθρο 6 του (γ) σχετικού πρέπει να γίνεται προς την Υπηρεσία μας τόσο από τις αρμόδιες Αρχές του Αρχηγείου Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής (ΑΛΣ – ΕΛ.ΑΚΤ) και του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου (ΥΝΑ), όσο και κατ’ υποχρέωση απευθείας από τους μετέχοντες της ναυτιλιακής δραστηριότητας (πλοίαρχο, πράκτορα, εφοπλιστή, διαχειριστή, πλοιοκτήτη).

Τα ναυτικά ατυχήματα και συμβάντα, διακρίνονται σε περιπτώσεις σπουδαιότητας, με βάση τις συνέπειές τους για την ανθρώπινη ζωή, το πλοίο και το περιβάλλον. Συγκεκριμένα, χωρίζονται βάσει των ορισμών του άρθρου 3 του (γ) σχετικού σε «πολύ σοβαρά ναυτικά ατυχήματα», «σοβαρά ναυτικά ατυχήματα» και «ναυτικά συμβάντα».

Στις περιπτώσεις όπου τα δεδομένα αφορούν σε ναυτικό ατύχημα (οποιασδήποτε σπουδαιότητας), η ενημέρωση μέχρι τούδε γίνεται με επιτυχία κατά κανόνα από τις αρμόδιες Αρχές Έρευνας και Διάσωσης (ΕΚΣΕΔ) ή Επιχειρήσεων (ΚΕΠΙΧ) του ΑΛΣ – ΕΛ.ΑΚΤ ή τις περιφερειακές Λιμενικές Αρχές. Αυτό βέβαια, δεν αναιρεί επ’ ουδενί τη σχετική υποχρέωση αναφοράς και από μέρους του πλοίου ή της εταιρείας, αλλά αυτό δεν αποτελεί το αντικείμενο της παρούσης.

Εντούτοις, στις περιπτώσεις των «παρ’ ολίγο ατυχημάτων» (“near misses”), οι οποίες αποτελούν υποκατηγορία των «ναυτικών συμβάντων» και ορίζονται ως: «μία αλληλουχία γεγονότων και/ή συνθηκών τα οποία θα μπορούσαν να έχουν οδηγήσει σε ατύχημα, η οποία αποφεύχθηκε μόνο χάρη σε κάποια τυχαία ασυνέχεια στην αλυσίδα αυτών των γεγονότων και/ή συνθηκών» (Εγκύκλιος MSC-MERC.7/Circ.7 του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού – ΙΜΟ), έχει παρατηρηθεί ότι δεν ακολουθείται η διαδικασία γνωστοποίησης προς την Υπηρεσία μας. Όπως είναι φυσικό, για ένα τέτοιο συμβάν το οποίο δεν εμπεριέχει οποιαδήποτε συνέπεια, απώλεια ή ζημιά, δεν ενημερώνονται οι προαναφερόμενες Αρχές του ΑΛΣ – ΕΛ.ΑΚΤ, παρότι υπάρχει σαφώς σε γνώση των εμπλεκόμενων ναυτικών του πλοίου ή των πλοίων στα οποία αφορά και κατά κανόνα δεν αναφέρεται στην Υπηρεσία μας, όπως θα έπρεπε, με μέριμνα της εφοπλιστριας, διαχειρίστριας ή πλοιοκτήτριας κατά περίπτωση εταιρείας (στο εξής «εταιρείας»).

Το γεγονός αυτό διατυπώθηκε στην 29^η Σύνοδο για την Ασφάλεια στη Θάλασσα (item 6 of the agenda of 29th COSS, 03-07-2013) της EMSA και αποτελεί αντικείμενο έντονου προβληματισμού, καθότι η σημασία της γνωστοποίησης των «παρ' ολίγο ατυχημάτων» για τις στατιστικές αναλύσεις και τις μελέτες οι οποίες γίνονται για τη βελτίωση της ασφάλειας στη ναυτιλία και την προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος, είναι ύψιστη. Για να κατανοηθεί αυτό αρκεί να λάβουμε υπόψη τα παρακάτω σημεία, τα οποία αποτελούν χαρακτηριστικά των «παρ' ολίγο ατυχημάτων»:

- Ακολουθούν την ίδια αλληλουχία γεγονότων και/ή συνθηκών, όπως τα ναυτικά ατυχήματα, επομένως αναδεικνύουν τους ίδιους παράγοντες και τις ίδιες αιτίες κινδύνων με αυτά.
- Είναι πολύ συχνότερα από τα ατυχήματα, άρα συμβάλλουν στη βελτίωση των συνόλων των περιστατικών που θα χρησιμοποιηθούν για τις στατιστικές αναλύσεις και τις μελέτες ασφαλείας στη θάλασσα.

Η μη γνωστοποίηση των «παρ' ολίγο ατυχημάτων», μπορεί να οφείλεται σε αιτίες όπως:

- Μη γνωστοποίηση από τα πληρώματα προς την εταιρεία για λόγους:
 - Επιπλέον γραφειοκρατικής διαδικασίας (συμπλήρωση εντύπων, κλπ.).
 - Ελλιπούς παιδείας σχετικά με την ασφάλεια στη θάλασσα και την προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος – μη απόδοσης σπουδαιότητας στο περιστατικό.
 - Αισθήματος κινδύνου για δυσμενείς συνέπειες ως προς το εργασιακό μέλλον του γνωστοποιούντος ναυτικού, σε περίπτωση που δεν τηρήθηκε κάποιος κανονισμός (νομοθεσίας ή εσωτερικός του πλοίου).
 - Δυσμενούς εντύπωσης προς την εργοδότηρια εταιρεία, σε περίπτωση που ο κίνδυνος απαιτεί μέτρα αντιμετώπισης.
- Μη γνωστοποίηση από την εταιρεία προς την Αρχή για λόγους:
 - Επιπλέον γραφειοκρατικής διαδικασίας (συμπλήρωση εντύπων, κλπ.).
 - Αισθήματος δυσφήμισης του ονόματος της εταιρείας και των επιπέδων ασφαλείας που ακολουθούνται στα πλοία της.
 - Αποφυγής λήψης μέτρων που να προστατεύουν μελλοντικά από παρόμοιους κινδύνους με αυτούς του «παρ' ολίγο ατυχήματος».
 - Μη απόδοσης σπουδαιότητας στο περιστατικό.

Στόχος, της παρούσης είναι να προωθήσει την υιοθέτηση διαδικασιών της υποχρεωτικής πλέον γνωστοποίησης από τις εταιρείες προς την Υπηρεσία μας. Οι διαδικασίες αυτές οι οποίες συνοψίζονται σε μια απλή αναφορά γνωστοποίησης με βάση το επισυναπτόμενο δελτίο «Αναφοράς παρ' ολίγο ατυχήματος», θα προσφέρουν άμεσα αλλά και έμμεσα μέσω της επακόλουθης στατιστικής ανάλυσης και των προερχόμενων από αυτής μελετών, ως εξής:

- Βελτίωση συστημάτων ασφαλείας για το πλοίο, τους επιβαίνοντες σε αυτό και το περιβάλλον.
- Αρτιότερη εκπαίδευση του πληρώματος και καλλιέργεια συνείδησης για την ασφάλεια και την προστασία του περιβάλλοντος στους ναυτικούς.
- Βελτίωση των προδιαγραφών του εξοπλισμού και των μηχανισμών των πλοίων.
- Μείωση κόστους (πρόληψη κινδύνων και όχι αποκατάσταση ζημιών).

Πλήρωμα και λοιπό προσωπικό του πλοίου θα πρέπει να έχει πλήρως αντιληφθεί το ρόλο των «παρ' ολίγο ατυχημάτων», όχι όμως ως μια ακόμα επιπρόσθετη διαδικασία αλλά ως μια επιπλέον συνιστώσα της ασφαλούς ναυσιπλοΐας, της επαγγελματικής ασφάλειας και της προστασίας του θαλασσίου περιβάλλοντος. Οι εταιρείες θα πρέπει να απαλλαγούν για το σκοπό αυτό από τη φιλοσοφία επίρριψης ευθυνών σε τυχόν λάθη ή παραλήψεις, αλλά αντίθετα να ενθαρρύνουν κάθε προσπάθεια αναφοράς τους. Ο φόβος των ναυτικών για κατηγορία ή εμπλοκή, ακόμη και σε νομικό επίπεδο αποτελεί αποτρεπτικό παράγοντα για οποιαδήποτε αναφορά γεγονότων τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στη διαδικασία αξιολόγησης κινδύνων προς αποφυγή δυσμενών καταστάσεων. Μια πολιτική υποστήριξης πρακτικών αναφοράς των «παρ' ολίγο ατυχημάτων» θα απάλλαξε το προσωπικό από ενοχική και επιφυλακτική στάση απέναντί τους με μόνο ευεργετικά αποτελέσματα. Τα εμπόδια στην αναφορά των «παρ' ολίγο ατυχημάτων» θα μπορούσαν να εξαλειφθούν ακολουθώντας τα παρακάτω βήματα:

- Εξασφάλιση εμπιστευτικότητας των αναφορών χωρίς να γίνεται αναφορά ή να θίγονται προσωπικά δεδομένα των εργαζομένων από την υποβολή της έκθεσης.
- Στοχοποίηση της πληρέστερης αναγνώρισης κινδύνων κατά τη διαδικασία αξιολόγησής τους και της αναζήτησης αιτιών, όχι ευθυνών.
- Ενθάρρυνση και επιβράβευση της αναφοράς «παρ' ολίγο ατυχημάτων».
- Συνεχής ενημέρωση και εκπαίδευση των πληρωμάτων.

Οι εταιρείες θα πρέπει να έχουν ως στόχο την υιοθέτηση πολιτικής συγκέντρωσης αναφορών των «παρ' ολίγο ατυχημάτων» και προώθησής τους προς την Υπηρεσία μας. Στο πλαίσιο αυτό το προσωπικό τους θα πρέπει κατόπιν σχετικής ενημέρωσης και εκπαίδευσης να έχει κατανοήσει τη σπουδαιότητα τους, με συνέπεια την επισήμανσή τους. Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι μία εταιρεία που παρουσιάζει καταγραφή, έλεγχο και αναφορά προς την Υπηρεσία μας για τα «παρ' ολίγο ατυχήματά» της, υποδηλώνει το υψηλό επίπεδο διαδικασιών ασφαλείας που την διακατέχει.

Ανάλογες άλλωστε προβλέψεις, υπάρχουν στην παράγραφο 9 του Κεφαλαίου Α του Διεθνούς Κώδικα για την Ασφάλεια των πλοίων (ISM Code – (δ) σχετικό), στον οποίο είναι ρητή η απαίτηση να αναφέρονται, να καταγράφονται και να αναλύονται οι περιπτώσεις «επικίνδυνων περιστατικών», ήτοι «παρ' ολίγο ατυχημάτων». Επομένως, καθίσταται σαφές ότι ένα άρτιο Σύστημα Διαχείρισης Ασφαλείας εμπεριέχει διαδικασία για την αναφορά των «παρ' ολίγο ατυχημάτων».

Ταυτόχρονα, στις διατάξεις της Διεθνούς Συμβάσεως για τη Ναυτική Εργασία (MLC 2006 – ενσωμάτωση με (β) σχετικό), η οποία τυγχάνει πρόσφατης εφαρμογής σε πολλά Κράτη – Σημαίας, πλέον και στην Ελλάδα από 04-01-2014 βάσει του (α) σχετικού, προδιαγράφεται στον Κανονισμό 4.3 και στο Πρότυπο Α 4.3, ότι το κάθε Κράτος που εφαρμόζει την εν λόγω Δ.Σ. δύναται να καθιερώνει μέτρα και πολιτικές για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των ναυτικών και την πρόληψη των ατυχημάτων και της αξιολόγησης κινδύνων (Πρότυπο Α 4.3.1(α)), λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη τα διεθνή όργανα. Στο πλαίσιο αυτό, η αναφορά προς την Υπηρεσία μας των «παρ' ολίγο ατυχημάτων», η οποία με τη σειρά της θα τα χρησιμοποιεί στις μελέτες για τη βελτίωση της ασφάλειας και θα τα αναφέρει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω της Ευρωπαϊκής Βάσης Δεδομένων Ναυτικών Ατυχημάτων (EMCIP), καθίσταται επιτακτική.

Συμπερασματικά, σε έλεγχο για την εφαρμογή τόσο του Διεθνούς Κώδικα για την Ασφάλεια των πλοίων (ISM), όσο και της Σύμβασης για τη Ναυτική Εργασία (MLC 2006), πρέπει η εταιρεία να παρουσιάζει θεσπισμένο και λειτουργικό σύστημα αναφορών των «παρ' ολίγο ατυχημάτων» προς την Υπηρεσία μας.

Κάθε αναφορά των «παρ' ολίγο ατυχημάτων» θα πρέπει να εμπεριέχει τα παρακάτω σημεία:

- Εργασιακό περιβάλλον (διάταξη χώρου, επιφάνειες εργασίας, διάταξη μηχανημάτων, μέσα πρόσβασης, φωτισμός, θόρυβος, μέθοδοι εργασίας, κατάσταση εξοπλισμού πλοίου, παλαιότητα, κλπ.)
- Κατάσταση εμπλεκόμενων προσώπων (σωματική, ψυχολογική, ποσοστό κόπωσης, κλπ.)
- Γνωσιολογικό επίπεδο εμπλεκόμενων προσώπων (εξοικείωση με τεχνολογικές εξελίξεις, γνώση χειρισμού μηχανημάτων, κλπ.)
- Ανθρώπινες παραλείψεις
- Δυνατές και πραγματικές επιπτώσεις (σωματικές, ψυχολογικές, κλπ.)

Τα στοιχεία αυτά, καθώς και λοιπά στοιχεία που απαιτούνται για την ολοκληρωμένη καταγραφή των «παρ' ολίγο ατυχημάτων», συνοψίζονται στο πρότυπο «Αναφορά Παρ' ολίγο Ατυχήματος», το οποίο περιλαμβάνεται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ της παρούσης. Το εν λόγω δελτίο, πρέπει να συμπληρώνεται και να αποστέλλεται από τις εταιρείες προς την Υπηρεσία μας, με ηλεκτρονική αλληλογραφία ή τηλεομοιοτυπία ή ταχυδρομικά άμεσα μετά τη γνωστοποίηση του περιστατικού. Σε ηλεκτρονική μορφή το δελτίο μπορεί να ανευρεθεί στον ιστότοπο της ΕΛΥΔΝΑ (www.hbmci.gov.gr), στη στήλη «Αναφορά ατυχήματος», σε ελληνική και αγγλική γλώσσα.

Επισημαίνεται καταληκτικά, ότι η διαδικασία αναφοράς, με τελικό αποδέκτη την Υπηρεσία μας, των «παρ' ολίγο ατυχημάτων» θα πρέπει απαραίτητα να ενσωματωθεί στις υπόλοιπες που αφορούν στην ασφάλεια του πλοίου, του πληρώματος και λοιπού προσωπικού και των επιβατών και να τηρείται πιστά. Με το σύνολο των συγκεντρωθέντων στατιστικών στοιχείων, τα οποία θα δημοσιεύονται στο κοινό και τις σχετικές μελέτες που θα συνεπάγονται, θα καταστεί δυνατό να εντοπιστούν οι «τάσεις

κινδύνων» για ατυχήματα, με αποτέλεσμα μέσω της αξιολόγησής τους η ναυτιλιακή κοινότητα να οδηγηθεί στην προαγωγή της ασφάλειας και της προστασίας του θαλασσιού περιβάλλοντος.

Ο Διευθυντής

Πλοίαρχος Λ.Σ. (Τ) ΜΠΕΛΛΑΣ Στυλιανός

Επισυνάπτεται

Πρότυπο «Αναφοράς παρ' ολίγο ατυχήματος» ("Near miss report") σε ελληνική και αγγλική γλώσσα (φ.12)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ:

ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΓΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑ:

1. ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΦΟΠΛΙΣΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ (Ακτή Μιαούλη 85, 18538 Πειραιάς/ Τηλ.: 210 4291159, Fax: 210 4290107)
2. ΕΝΩΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ (Αριστείδου 15, 185 32 Πειραιάς / Τηλ.: 210 4220820, Fax: 210 4220822)
3. ΕΝΩΣΗ ΠΟΡΘΜΕΙΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ (Δ.Γούναρη 2, 185 32 Πειραιάς / Τηλ.:210 4175676,Fax: 210 4175676)
4. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΠΙΒΑΤΗΓΟΥ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ (Ακτή Μιαούλη 7-9, 18535 Πειραιάς, Τηλ: 210-4226156, Fax: 210-4226155)
5. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΠΙΧ/ΣΕΩΝ ΕΠΙΒΑΤΗΓΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ (Ακτή Ποσειδώνος 26, 185 38 Πειραιάς)
6. ΕΝΩΣΗ ΠΛΟΙΟΚΤΗΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΚΑΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (Κτίριο Διοίκησης, Μαρίνας Ζέας, Πειραιάς, 185 36/ Τηλ.:210 4526335,Fax:210 4280465)
7. ΕΝΩΣΗ ΠΛΟΙΟΚΤΗΤΩΝ & ΕΦΟΠΛΙΣΤΩΝ ΕΠΑΓ/ΚΩΝ ΡΥΜΟΥΛΚΩΝ & ΝΑΥΑΓ/ΚΩΝ ΠΛΟΙΩΝ (Αγ. Σπυρίδωνος 25, 185 35 Πειραιάς)
8. ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΠΛΟΙΟΚΤΗΤΩΝ ΜΕΣΗΣ ΑΛΙΕΙΑΣ (Πολυτεχνείου 25, Νέα Μηχανιώνα 57004, Θεσ/κη)
9. ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΝΑΥΤΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ (Ακτή Μιαούλη 47-49, 185 36, Πειραιάς)
10. ΔΙΕΘΝΗΣ ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ (Κολοκοτρώνη 99, 185 35 Πειραιάς)

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

1. Γρ.κ.ΥΝΑ
2. ΥΝΑ/ΑΛΣ-ΕΛ.ΑΚΤ/Γρ.κ.κ.Α/ΛΣ-Υ/ΛΣ
3. ΥΝΑ/ΑΛΣ-ΕΛ.ΑΚΤ/ΚΕΕΠ/ΔΕΔΑΠΛΕ – ΔΕΠ – ΔΚΕΟ
4. ΥΝΑ/ΑΛΣ-ΕΛ.ΑΚΤ/ΔΝΕΡ
5. ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΕΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΩΔΙΚΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (ISM CODE) ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ (MLC 2006) (Μέσω των ανωτέρω Διευθύνσεων ΥΝΑ κατ' αρμοδιότητα)